

Számviteli törvény

**Mérlegképes könyvelői
tanfolyamra készített
prezentáció**

2009. február

Előadó: Bölcs Anikó

Kamarai tag könyvvizsgáló

anikonyv@t-online.hu

Számviteli törvény célja

Megbízható és valós összképet adó információszolgáltatás és az ezt biztosító alapelvek, szabályok, követelmények megfogalmazása.

Meghatározza

1. A hatálya alá tartozók beszámolási és könyvvezetési kötelezettségét
2. Beszámoló összeállítása, a könyvek vezetése során érvényesítendő elveket, az azokra épített szabályokat, valamint
3. A nyilvánosságra hozatalra, a közzétételre és a könyvvizsgálatra vonatkozó követelményeket.

Piac szereplői

- A tulajdonosok
- A potenciális befektetők
- A hitelezők
- A meglévő és leendő piaci partnerek

Számviteli törvény alapelvei

- A vállalkozás folytatásának elve
- A teljesség elve
- Valódiság elve
- Óvatosság elve
- Összemérés elve
- Egyedi értékelés elve
- Bruttó elszámolás elve

Számviteli törvény alapelvei

- Időbeli elhatárolás elve
- A tartalom elsődlegessége a formával szemben
- A lényegesség elve
- A költség-haszon elv
- A világosság elve
- A folytonosság elve
- A következetesség elve

Számviteli politika

- A számviteli törvény végrehajtása érdekében szükséges módszereket, eszközöket, sajátos szabályokat, előírásokat tartalmazza, amelyek kihatnak az adott gazdálkodó vagyoni pénzügyi, jövedelmi helyzetére, befolyásolják az adott gazdálkodó adózás előtti és adózás utáni eredményét is.

Számviteli politika keretében kell rögzíteni a gazdálkodónak

- Mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek
- A Szt-ben biztosított választási, minősítési lehetőségek közül melyeket alkalmazza
- Az alkalmazott gyakorlatot milyen okok miatt kell megváltoztatni.

Számviteli politika a gazdálkodó legfőbb számviteli szabályzata

- A gazdasági stratégia megvalósításának alapjául kell szolgálnia.
- A vállalkozás jövedelempolitikájával, üzletpolitikájával összhangban kell lennie
- Változását, eredményre gyakorolt hatását a kiegészítő mellékletben be kell mutatni.

Elkészítendő szabályzatok

- Eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatát
- Eszközök és források értékelési szabályzatát
- Önköltség számítási rendjére vonatkozó **belső szabályzatot** (kötelező ha nettó árbev. egymilliárd felett, v. ktgnemek sz.ktgek együttes összege 500 millió felett) **valamint**
- Pénzkezelési szabályzatot

Számlakeret

- A könyvviteli elszámolások során alkalmazandó főkönyvi számlák egységesen és következetesen felépített rendszere
- Decimális számrendszer alapján készül

Egységes számlakeret

- 1. Befektetett eszközök
- 2. Készletek
- 3. Követelések, pénzügyi eszközök és aktív időbeli elhatárolások
- 4. Források
- 5. Költségnemek

Egységes számlakeret folyt.

- 6. Költséghelyek, általános költségek
- 7. Tevékenységek költségei
- 8. Értékesítés elszámolt önköltsége és ráfordítások
- 9. Értékesítés árbevétele és bevételek
- 10. Nyilvántartási számlák

Számviteli alapfogalmak

- A számvitel a tájékoztatás az informálás eszköze
- A gazdasági szereplők a számviteli törvény szabályai szerint adnak számot a gazdálkodásukról
- A számviteli törvény most hatályos változata 2001 január 1-én lépett életbe: 2000. évi C törvény – évente apróbb módosítások jellemzik.

Kapcsolódó alapfogalmak

- **A számviteli törvény szerint gazdálkodó: a vállalkozó, az államháztartás szervezetei, egyéb szervezet, a Magyar Nemzeti Bank és az általuk alapított szociális, oktatási ... intézmények. (Gazdálkodó: olyan természetes és jogi személy, amely gazdasági tevékenységet folytat vagyis gazdálkodik.-- Gazdálkodás: céltudatos tevékenység, amelynek keretében a társadalom erőforrásainak ésszerű felhasználása megvalósul.)**

Kapcsolódó alapfogalmak

- Vállalkozó: minden olyan gazdálkodó, amely saját nevében és kockázatára vagyon- és nyereségszerzés céljából üzletszerűen, ellenérték fejében termelő vagy szolgáltató tevékenységet végez, de nem tartozik az államháztartás szervezetei és az egyéb szervezetek közé. (A számviteli törvény szerint az egyéni vállalkozó nem számít vállalkozónak.)
- Vállalkozási tevékenység: az a termelő és szolgáltató tevékenység, amelyet gazdálkodók saját nevükben és saját kockázatukra, üzletszerűen, nyereség- és vagyonszerzési céllal végeznek.

Kapcsolódó alapfogalmak

- Államháztartás szervezetei: költségvetési szervek és azok intézményei, helyi önkormányzatok és azok intézményei, elkülönített állami pénzalapok, és azok kezelői, társadalombiztosítási alapok és azok kezelői
- Egyéb szervezetek: lakásszövetkezet, társasház, egyházi jogi személy, vízközmű társulat, alapítványok, közalapítványok, befektetési alapok, magán nyugdíjpénztárok, tőzsde, közhasznú társaságok

Számvitel lényege

- A számvitel a gazdálkodók vagyoni viszonyairól, pénzügyi helyzetéről, jövedelemtermelő képességéről nyújt tájékoztatást.
- Más megközelítésben arról informál, hogy a vállalkozás milyen erőforrásokkal rendelkezik és milyen eredményesen, sikeresen működik.
- A vállalkozás működőképességét, életképességét mutatja be.

A számviteli tájékoztatás címezettjei

- Külső tájékoztatás
 - Piaci szereplők
(hitelezők, befektetők,
üzleti partnerek)
 - Hatóságok
- Belső tájékoztatás
 - Vállalati vezetők
(menedzserek)
 - Alkalmazottak

A számvitel jellemzői

- A számvitel a gazdálkodó szervezetekben lejátszódó folyamatokat megfigyeli, megméri, feljegyzi
- A számvitel a múltbeli, megtörtént gazdasági eseményeket folyamatokat figyeli
- A számvitel a tájékoztatás informálás eszköze
- A számvitel a vagyonsváltásokat rendszer szemléletben figyeli meg és sajátos eszközrendszerrel dolgozza fel
- A beszámolóban foglalt számviteli információk „nyilvánosak”

A számvitel területei

- Pénzügyi számvitel – egységes általános normák alapján készül. Részei:
 - **Beszámoló és annak valódiságát alátámasztó leltár**
 - **Könyvvezetés**
 - **Könyvvizsgálat**
 - **Nyilvánosságra hozatal**
- Vezetői (menedzsment) számvitel – vállalkozói döntéstől függ, elemzési tevékenységet foglal magába.

Beszámoló

- Fogalma: a vállalkozás éves működéséről, annak vagyoni és jövedelmi viszonyairól készített írásos jelentés.
- A számviteli törvény szabályozza:
 - A beszámolóra kötelezettek körét
 - A beszámoló elkészítésével kapcsolatos időpontok
 - Az üzleti év időszakát
 - A beszámoló mérés módját

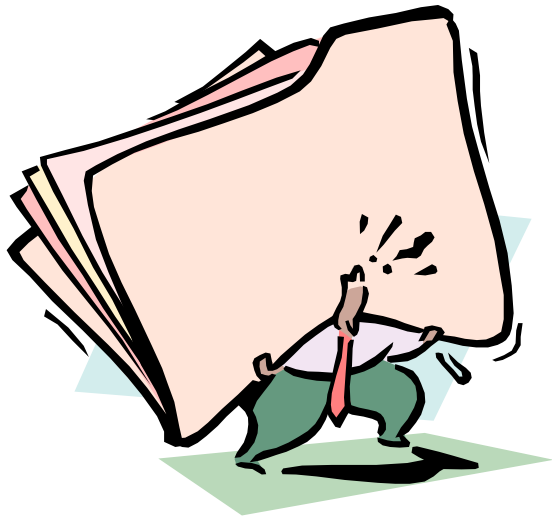
A beszámoló készítés szabályai

- A beszámoló készítésére kötelezettek a hazánkban működő gazdálkodó szervezetek.
- A beszámolóval kapcsolatos időpontok
 - Fordulónap, az üzleti év utolsó napja – általában december 31.
 - Mérlegkészítés napja – a beszámoló elkészítésének napja – az üzleti évet követő év január 1-től 150 nap, ezen belül bármelyik nap lehet a vállalkozás vezetőjének döntésétől függ.
 - Letétbehelyezés napja – legkésőbb következő év május 30 - jelentése a beszámoló beküldése az adóhivatalba és a cégbírósághoz.

A beszámoló készítés szabályai

- Az üzleti év hossza, általában egy naptári év, hazánkban január 1-től december 31-ig
- A beszámoló alátámasztást szolgáló dokumentumok: a leltár és könyvvezetés (számlák)
- A beszámoló mérésmódja: a beszámolóban szereplő adatokat általában ezer Ft-ban adják meg.

A beszámoló formája

- Éves beszámoló
- Egyszerűsített éves beszámoló
- Összevont (konszolidált) éves beszámoló
- Egyszerűsített beszámoló

Éves beszámoló

- Részei: mérleg, eredmény-kimutatás, kiegészítő melléklet, üzleti jelentés
- Kettős könyvvitel vezetéshez kapcsolódik
- Részvénytársaságoknak ezt kötelező készíteni
- A többi társaságnak akkor, ha a következő mutatók közül kettő a megadott határértéket meghaladja – a mérleg főösszeg (vagyon) 500 millió Ft, az éves nettó árbevétel 1 000 millió Ft, a létszám az 50 főt. (2 éven keresztül)

Egyszerűsített éves beszámoló

- Részei: a mérleg, az eredmény-kimutatás, kiegészítő melléklet.
- Kettős könyvvitel vezetéshez kapcsolódik.
- A három határérték közül kettő a megadott érték alatt van, mérleg főösszeg 500 millió Ft, éves nettó árbevétel 1 000 millió Ft, létszám 50 fő.
- Kft-k általában ezt készítik.

Összevont (konszolidált) éves beszámoló

- Részei: összevont mérleg, összevont eredménykimutatás, összevont kiegészítő melléklet
- Két cég szoros kapcsolata esetén készül – egyik cég a másiknak tulajdonosa.
- Mindkét cég külön-külön elkészíti a beszámolóját, majd ezek alapján készül az összevont beszámoló – konszolidálás lényege a halmozódások kiszűrése.

Egyszerűsített beszámoló

- Egyszeres könyvvitelhez kapcsolódik
- 2004 január 1-e után gazdasági társaságok nem készíthetik.
- Speciális társaságok igen – pl. társasházak, alapítványok.....

Mérleg

- Fogalma a vállalkozás vagyoni helyzetét bemutató számviteli okmány. Egyfajta vagyonskimutatás.

Mérleg jellemzői

- A vagyoni helyzetet adott időpontban mutatja.
 - A rendelkezésre álló vagyont kettős vetületben mutatja.
1. Egyrészt a vagyontárgyak rendeltetése, használatában betöltött szerepe alapján **ESZKÖZÖK** formájában.
 2. Másrészt a vagyon eredete (származása, tulajdonosa) alapján **FORRÁSOK** formájában.

Mérleg jellemzői

- A mérlegben az eszközök és források összegének egyeznie kell.
- Teljes körűnek kell lennie.
- Összevontan, kötött sorrendben mutatja.
(Számviteli törvény szerint)
- A vállalkozás vagyonát ezer Ft-ban kerekítve mutatja.

Mérleg jellemzői

- Hitelesítő okmánya a leltár és könyvvezetés.
- A mérleget a vállalkozás képviselőjére jogosult személy köteles aláírni – egyszerű felelősség.
- Hitelességét független könyvvizsgáló ellenőrizheti.
- Két változatban készülhet: kétoldalas és lépcsőzetes formában.
- Két értékszlopot tartalmaz a tárgyévi és a tárgyévet megelőző év adatait.

Leltár jellemzői

- Vagyonkimutatás.
- A vállalkozás vagyonát mennyiségben, értékben, minőségben tartalmazza.
- Fogalma: a beszámoló alátámasztásra szolgáló számviteli okmány, amely a számvitelben betöltött szerepén túl a vagyontárgyakért felelős személyek elszámoltatásának eszköze is lehet.

Leltár és mérleg

- Megegyező ismérvek
 - ❖ Egy adott időpontra vonatkozik.
 - ❖ Teljes körű, minden eszközre és forrásra kiterjed.
 - ❖ Felelős személyeknek aláírással kell igazolni a valódiságát.
- Megkülönböztető ismérvek
 - ❖ Mérésmód: a leltár minőségi, mennyiségi és értékbeli adatokat is tartalmazhat, a mérleg csak értékbeli adatokat tartalmaz.
 - ❖ Felépítés: a leltár kötetlen, a mérleg kötött felépítésű.

Mérleg sémája – mérleg főcsoportok

Eszköz Mérleg, 200... Forrás

Befektetett eszközök	Saját tőke
Forgóeszközök	Céltartalékok
Aktív időbeli elhatárolások	Kötelezettségek
	Passzív időbeli elhatárolások
Eszközök összesen	Források összesen

Főcsoportok meghatározása

- Befektetett eszközök olyan vagyontárgyak, amelyek a vállalkozási tevékenységet egy éven túl szolgálják.
- Forgóeszközök olyan vagyontárgyak, amelyek a vállalkozási tevékenységet egy éven belül szolgálják.
- Aktív időbeni elhatárolások: több évre áthúzódó események eredményt növelő hatással.

Főcsoportok meghatározása

- Saját tőke olyan tőkeelem, amelyet a tulajdonosok bocsátanak a vállalkozás rendelkezésre, vagy az adózott eredményből a vállalkozásba hagynak.
- Céltartalékok: várhatóan felmerülő költségekre, kötelezettségekre képzett összeg.
- Kötelezettségek: olyan tőkeelem, amelyet nem a tulajdonosok visznek a vállalkozásba. Szervezetekkel, személyekkel szemben fennálló tartozás.
- Passzív időbeni elhatárolások: az adott évi eredményt csökkentik.

Befektetett eszközök

Három nagy része van,
közös jellemzőjük egy
éven túl szolgálják a
vállalkozást:

- Immateriális javak
- Tárgyi eszközök
- Befektetett pénzügyi eszközök

Immateriális javak

- Olyan forgalomképes, nem anyagiassult vagyonelemek, amelyek tartósan szolgálják a vállalkozási tevékenységet
- Részei:
 - Alapítás-átszervezés aktivált értéke
 - Kísérleti fejlesztés aktivált értéke
 - Vagyoni értékű jogok
 - Szellemi termékek
 - Üzleti vagy cégérték
 - Immateriális javakra adott előlegek
 - Immateriális javak érték helyesbítése

Alapítás, átszervezés értéke

- Vállalkozási tevékenység indításával, megkezdésével, jelentős bővítésével átalakításával, átszervezésével kapcsolatos – beruházásnak nem minősülő – felmerült közvetlen önköltségbe tartozó olyan költségeket lehet kimutatni, mely a tevékenység során a bevételekben várhatóan megtérülnek.
- Mérlegértéke lekötött tartaléknak minősül.
- Leírása max. 5 év
- Minőségbiztosítási rendszerek is ide tartoznak.

Kísérleti fejlesztés aktivált értéke

- Jövőben hasznosítható kísérleti fejlesztési érték
- Hasznosításakor értéke az árbevételben megtérül
- Év végén azon termékek közvetlen önköltségét is ide kell számításba venni, melyet a fejlesztés befejezésekor lehet állományba venni a készletek, tárgyi eszközök, vagy szellemi termékek között.
- Leírása max. 5 év

Vagyoni értékű jog

- Ingatlanhoz nem kapcsolódó vagyoni értékű jog (bérleti jog, koncessziós jog, használati jog, márkanév, licenc)
- Leírása a vállalkozás saját döntése alapján

Szellemi termék

- Csak azokat a termékeket lehet kimutatni, melyek korlátozás nélkül a vállalkozás birtokában, tulajdonában vannak.
- Melyekre korlátozott a jogosultság azt a vagyoni értékű jogok között kell kimutatni.
- Ilyenek Pl. találmány, iparjogvédelemben részesülő javak közül a szabadalom és az ipari minta, szerzői jogvédelemben részesülő szoftver, know-how, védjegy
- Leírása a vállalkozás saját döntése alapján

Üzleti vagy cégérték

- Cégvásárlás esetén a jövőbeni gazdasági haszon reményében teljesített többletkifizetés összege kerül itt kimutatásra
- Leírása minimum 5 év

Tárgyi eszközök

- **Olyan materiális vagyontárgyak (anyagi eszközök), amelyek közvetlenül vagy közvetett módon tartósan szolgálják a vállalkozási tevékenységet, és ez idő alatt fokozatosan elveszítik értéküket.**
- **Részei:**
 - **Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok**
 - **Műszaki berendezések, gépek járművek**
 - **Egyéb berendezések, felszerelések, járművek**
 - **Tenyészállatok**
 - **Beruházások, felújítások**
 - **Beruházásokra adott előlegek**
 - **Tárgyi eszközök értékhelyesbítése**

Ingatlanok

- Földterület
- Telek
- Telkesítés
- Épület
- Épületrész
- Egyéb építmény
- Üzemkörön kívüli ingatlan, ill.tul.hányad

Ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok

- Földhasználat, haszonélvezet
- Bérleti jog, szolgálmi jog
- Ingatlanok rendeltetésszerű használatához kapcsolódó hozzájárulások
- Ingatlanhoz kapcsolódó egyéb jogok

Műszaki berendezések, gépek, járművek

- Vállalkozási tevékenységet közvetlenül szolgáló erőgépek, erőművi berendezések, egyéb gépek, berendezések, szerszámok, műszerek, szállítóeszközök, hírközlő eszközök, számítástechnikai eszközök.
- Ide tartoznak a saját előállítású eszközök aktivált értéke és a felújítások értéke is, ha megfelel az előbbi rendeltetésnek.
- (Rendeltetésszerűen használatba vett és üzembe helyezett)

Egyéb berendezések, felszerelések járművek

- Azon gépek, berendezések, felszerelések és járművek, melyek nem tartoznak az előző kategóriába.

Tenyészállatok

- Azon állatok, melyek tenyésztés során szaporulatot „termelnek”.
- Egyéb hasznosítása biztosítja a tartási költségek megtérülését.

Beruházások, felújítások

- Még üzembe nem helyezett tárgyi eszközök
- Felújítás a folyamatos üzemeltetési célokat szolgáló karbantartási munkáknál nagyobb rendű munkák értéke.
- Tervszerű értékcsökkenés nincs, csak terven felülit lehet elszámolni, melynek visszaírása lehetséges.

Tárgyi eszközök bekerülési értéke

- Építési telek értékét növeli a rajta lévő épület bontási értéke a telek piaci értékéig, e feletti bontási érték a megvalósuló beruházás értékeként kell figyelembe venni.
- Gépeknél bekerülési érték része a rendeltetésszerű használathoz, biztonságos üzemeltetéshez szükséges tartozékok, az üzembe helyezés időpontjáig beszerzett pótalkatrészek értéke

Befektetett pénzügyi eszközök

- Azok az eszközök, amelyeket a vállalkozás azzal a céllal fektet be más vállalkozónál, vagy ad át más vállalkozásnak, hogy ott tartós jövedelemre tegyen szert, irányítási ellenőrzési lehetőséget érjen el.

Befektetett pénzügyi eszközök

- **Részei:**
 - **Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban**
 - **Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban**
 - **Egyéb tartós részesedés**
 - **Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban**
 - **Egyéb tartósan adott kölcsön**
 - **Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír**
 - **Befektetett pénzügyi eszközök érték helyesbítése**

Kapcsolt vállalkozás

- Anyavállalat, leányvállalat, közös vezetésű vállalkozás, társult vállalkozás

Egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozás

- Anyavállalat vagy annak leányvállalata közvetlenül vagy közvetetten sem rendelkezik a szavazatok 20 %-val.
- (hitelintézetnél 10 %-ával)

Tulajdoni részesedést jelentő befektetés

- Értékpapír tulajdonosának a kibocsátó meghatározott vagyoni és egyéb jogokat biztosít.
- Ide tartoznak különösen: részvény, üzletrész, vagyonjegy, vagyoni betét, befektetési jegy, kockázati tőkejegy, kockázati tőkerészvény
- Értékhelyesbítés elszámolható

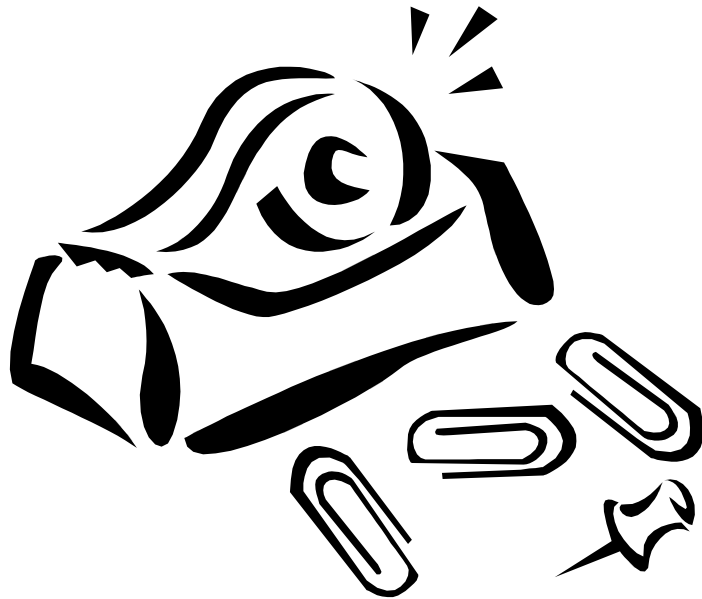
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír

- Befektetési céllal beszerezett értékpapír, melynek beváltása vagy lejáratára a tárgyévet követő évben nem esedékes.
- Kötvény, kincstárjegy, letéti jegy, pénztárjegy, takaréklevél, célrészvény, jelzáloglevél, kárpótlási jegy

Forgóeszközök

Négy része van:

- ❖ Készletek
- ❖ Követelések
- ❖ Értékpapírok
- ❖ Pénzeszközök

Készletek

A vállalkozói tevékenységet közvetlenül vagy közvetetten szolgáló olyan vagyonelemek:

- **amelyeket az értékesítendő termék előállítás vagy szolgáltatások végzése során használna, ezek az anyagok**
- **amelyek az értékesítés megelőzően a termelés, feldolgozás valamelyik fázisában vannak, ezek a félkész termékek, befejezetlen termelés**
- **amelyek elkészült állapotban vannak, és az értékesítésre várnak, ezek a késztermékek**
- **amelyeket értékesítési céllal szerez be a vállalkozás, ezek az áruk.**

Készletek

- Részei:
 - Anyagok
 - Befejezetlen termelés és félkész-termékek
 - Növendék- hizó-, és egyéb állatok
 - Késztermékek
 - Áruk
 - Készletre adott előlegek

Követelések

- **Különféle szerződésből vagy jogszabályi előírásokból eredő, pénzben kifejezett fizetési igények, amelyek konkrét teljesítésekhez kapcsolódnak, amit a másik fél elismer, elfogad.**

Részei:

- **Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)**
- **Követelések kapcsolt vállalkozással szemben**
- **Követelések egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozással szemben**
- **Váltókövetelések**
- **Egyéb követelések (adott előlegek)**

Követelések értékelése

- Értékvesztés és visszaírás
- Árfolyamkülönbségek
- Behajthatatlan követelés leírása
 - Amelyre végrehajtási eljárásban nincs fedezet
 - Amelyet a hitelező csődeljárásban elengedett
 - Amelyre a felszámolás befejezésekor nincs fedezet
 - Amelyet eredményesen nem lehet érvényesíteni, behajtás költségei nincsenek arányban a követelés várhatóan behajtható összegével
 - Amelyet bíróság előtt érvényesíteni nem lehet
 - Amely a hatályos jogszabályok alapján elévült

Értékpapírok

- Vagyonnal kapcsolatos jogokat megtestesítő forgalomképes okirat. (Egy évnél rövidebb ideig van a vállalkozás tulajdonába.)
- Részei:
 - Részesedések kapcsolt vállalkozásban
 - Egyéb részesedés
 - Saját részvények, üzletrészek
 - Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

Értékpapír

- Nem a lejáratidő a döntő, hanem a vásárlás célja
- Hitelviszonyt megtestesítő értékpapír: kötvény, kincstárjegy, letéti jegy, takaréklevél, kárpótlási jegy, jelzáloglevél
- Saját részvények, saját üzletrészek a vállalkozó által visszavásárolt tulajdoni részesedést jelentő saját befektetések között kell kimutatni az alaptőke leszállításának cégbírói bejegyzéséig.

Pénzeszközök

- Olyan vagyontárgyak, amelyek készpénzben, elektronikus pénzeszközben, csekkben vagy bankbetétben állnak a vállalkozás rendelkezésére.
 - Részei:
 - Pénztár, csekkek
 - Bankbetétek
- Pénzkezelési szabályzat!!!

Aktív időbeli elhatárolás

- Az üzleti év valós eredményének megállapítása érdekében végzett korrekciós elszámolás. Az adott évi eredményt növeli.
- Részei:
 - Bevételek aktív időbeli elhatárolása
 - Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása
 - Halasztott ráfordítások

Saját tőke

- Olyan tőkerész, amelyet a tulajdonos (alapító) bocsát a vállalkozás rendelkezésére, illetve amelyet a tulajdonos az adózott eredményből hagy a vállalkozásban.

Részei:

- Jegyzett tőke – a cégbíróságon bejegyzett tőkerész.
- Jegyzett, de még be nem fizetett tőke – amit a tulajdonosok még nem bocsátottak a vállalkozás rendelkezésére. (negatív előjelű)

Saját tőke

- Tőketartalék: a tulajdonosok által alapításkor, tőkeemeléskor rendelkezésre bocsátott, de cégbíróságon be nem jegyzett saját tőke. (negatív előjelű soha nem lehet!)
- Eredménytartalék: a tárgyévet megelőző üzleti években folytatott gazdálkodás eredményének halmozott összege. (lehet negatív és pozitív is)
- Lekötött tartalék – osztalékfizetési korlátként jelentkező tételek összessége.

Saját tőke

- Értékelési tartalék:
meghatározott eszközök piaci értékének és könyvszerinti értékének a pozitív különbözete. Egyfajta felértékelési különbözet.
- Mérleg szerinti eredmény: a tárgyévi gazdálkodás hozzájárulása a saját tőkéhez. Számítása: tárgyévi adózott eredmény csökkentve az osztalék összegével.

Működő saját tőke

- Visszavásárolt saját részvények és üzletrészek könyv szerinti értékével csökkentett mérleg szerinti saját tőke.

Céltartalék

- Az adózás előtti eredmény terhére képzett olyan forrás, amely a következő években várhatóan felmerülő kötelezettségek, illetve jövőben felmerülő költségek fedezetére szolgál.
- Részei:
 - Céltartalék a várható kötelezettségekre
 - Céltartalék a várható költségekre
 - Egyéb céltartalék

Várható kötelezettségekre

- Jogszámban meghatározott garanciális kötelezettségekre
- Függő kötelezettségekre
- Biztos (jövőbeni) kötelezettségekre
- Korengedményes nyugdíjfizetési kötelezettségekre
- Végkielégítés miatti kötelezettségekre
- Környezetvédelmi kötelezettségekre

Jövőbeni költségekre képzett céltartalék

- A szokásos üzleti tevékenység rendszeresen és folyamatosan felmerülő költségeire céltartalék nem képezhető (fenntartási, átszervezési költségek)
- Várható, jelentős és időszakonként ismétlődő jövőbeni költségekre képezhető, melynek összege és felmerülés időpontja még bizonytalan és nem sorolható a passzív időbeli elhatárolások közé.

Egyéb céltartalékok

- Külön jogszabály alapján (jellemzően pénzügyintézeteknek, biztosítóintézeteknek előírt céltartalék képzés)

Kötelezettségek

- Hátrasorolt kötelezettségek: minden olyan hosszú lejáratra kapott kölcsön, amelyet a tulajdonosok azért adnak saját cégüknek, hogy annak zavartalan működését elősegítsék
- Hosszú lejáratú kötelezettségek: azok a tartozások, amelyeknek a futamideje egy évnél hosszabb.
- Rövid lejáratú kötelezettségek: azok a tartozások, amelyeknek a futamideje rövidebb mint egy év.

Kötelezettség szerepeltetése a mérlegben

- Ha azt a vállalkozás elfogadta
- A teljesítés a másik fél által megtörtént
- Az különféle szerződésből származik
- Jellemzően pénzformában kerül teljesítésre.

Kötelezettségnek minősülő, de a kötelezettségek között még nem szereplő tételek

- **Függő kötelezettség:**

- Kezességvállalás
- Az opciós ügyletek
- Garanciavállalás
- Nem valódi penziós ügyletek
- Váltókezesi kötelezettség
- A le nem zárt peres ügyekkel kapcsolatban várható kötelezettség

Biztos jövőbeni kötelezettség: mérleg fordulónapján már fennáll, de a szerződés teljesítése még nem történt meg, ezért mérlegtételként nem szerepeltethető

Hátrасorolt kötelezettségek

- Hátrасorolt kötelezettség kapcsolt vállalkozással szemben
- Hátrасorolt kötelezettség egyéb részesedési viszonyban álló gazdálkodóval szemben
- Hátrасorolt kötelezettség egyéb gazdálkodóval szemben
- Futamideje 5 éven túli.

Hosszú lejáratú kötelezettségek

- Hosszú lejáratra kapott kölcsönök
- Átváltoztatható kötvények
- Tartozások kötvénykibocsátásból
- Beruházási és fejlesztési hitelek
- Egyéb hosszú lejáratú hitelek
- Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
- Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozással szemben
- Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek

Rövid lejáratú kötelezettségek

- Rövid lejáratú kölcsönök
- Rövid lejáratú hitelek
- Vevőktől kapott előlegek
- Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)
- Váltótartozások
- Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
- Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
- Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

Passzív időbeli elhatárolás

- Az üzleti év valós eredményének megállapítása érdekében végzett korrekciós elszámolás. Az adott évi eredményt csökkenti.
- Részei:
 - Bevételek passzív időbeli elhatárolás
 - Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolás
 - Halasztott bevételek

Gazdasági esemény

- A gazdasági esemény olyan beavatkozás, amelynek hatására megváltozik a vállalkozó vagyoni helyzete és jövedelemhelyzete, vagyis valamilyen vagyon mozgás következik be, valamilyen címen változik, alakul az eredmény.
- A gazdasági eseményt gyakran nevezünk gazdasági műveletnek.

Gazdasági műveletek csoportosítása – a társadalmi újratermelési folyamathoz való tartozásuk alapján

- Termelési szakaszba tartozó gazdasági események – költség és ráfordítás felmerülés
- Forgalmi szakaszba tartozó gazdasági események – beszerzés, értékesítés
- Elosztási szakaszba tartozó gazdasági események – munkabér elszámolás, adó

Gazdasági műveletek csoportosítása

– a vállalkozás vagyoni és jövedelmi viszonyaira gyakorolt hatások alapján

- Alapvető gazdasági események – csak a mérlegben történik változás, a vállalkozás vagyonában történi változás
- Összetett gazdasági események – a gazdasági művelet hatással van a vállalkozás eredményére

Alapvető gazdasági események

4 fajtája van:

- eszköz körforgás
- forrás körforgás
- tőke bevonás a vállalkozásba
- tőke kivonás a vállalkozásból

Eszköz körforgás

- Lényege: az egyik eszköz ugyanakkora összeggel növekszik, mint amennyivel egy másik eszköz csökken
- A mérlegben kimutatott eszközök átrendeződnek, de a mérleg főösszeg változatlan marad
- Pl.: pénz felvétel bankszámláról, anyag vásárlás készpénzért, értékpapír vásárlás azonnali fizetéssel

Forrás körforgás

- Lényege: az egyik forrás ugyanakkora összeggel csökken, mint egy másik forrás növekszik
- Hatása: a mérleg forrás oldala rendeződik át. A mérleg főösszeg változatlan marad, de a források egyes részei megváltoznak
- Pl.: mérlegszerinti eredmény átvezetése eredménytartalékba, jegyzett tőke felemelése tőketartalékból

Tőke bevonás a vállalkozásba

- Lényege abban áll, hogy egyik eszköz ugyanakkora összeggel növekszik, mint egy forrás (eszköz növekedés = forrás növekedés)
- Hatása: mind az eszközállomány, mind a forrásállomány azonos összeggel kibővül. A vállalkozás vagyona nő, a mérleg főösszeg növekszik
- Pl. Anyagvásárlás szállítóktól (későbbi fizetés), kötvény kibocsátás

Tőke kivonás a vállalkozásból

- Lényege, hogy egy eszköz ugyanakkorra összeggel csökken, mint amivel egy forrás csökken (eszköz csökkenés = forrás csökkenés)
- Hatása: az eszköz állomány és forrás állomány beszűkül, a vállalkozás vagyona csökken, a mérleg főösszege csökken
- Pl. szállító tartozás átutalása, adótartozás átutalása, saját kötvény beváltása

Mintapélda az alapvető gazdasági eseményekre – kiinduló helyzet

Mérleg

Tárgyi eszközök	10 000	Jegyzett tőke	30 000
Anyagok	20 000	Tőketartalék	5 000
Elszámolási betétszámla	10 000	Szállító tartozás	10 000
Pénztár	5 000		
Összesen	45 000	Összesen	45 000

Eszköz körforgás – 2000 Ft értékben anyagot vásárolunk készpénzért

Mérleg

Tárgyi eszközök	10 000	Jegyzett tőke	30 000
Anyagok	22 000	Tőketartalék	5 000
Elszámolási betétszámla	10 000	Szállító tartozás	10 000
Pénztár	3 000		
Összesen	45 000	Összesen	45 000

Forrás körforgás – 3000 Ft-tal emelik a jegyzett tőkét tőketartalékból

Mérleg			
Tárgyi eszközök	10 000	Jegyzett tőke	33 000
Anyagok	22 000	Tőketartalék	2 000
Elszámolási betétszámla	10 000	Szállító tartozás	10 000
Pénztár	3 000		
Összesen	45 000	Összesen	45 000

Tőke bevonás a vállalkozásba – 12 000 Ft-ért árut vásárolunk későbbi fizetéssel Mérleg

Tárgyi eszközök	10 000	Jegyzett tőke	33 000
Anyagok	22 000	Tőketartalék	2 000
Áruk	12 000	Szállító tartozás	22 000
Elszámolási betétszámla	10 000		
Pénztár	3 000		
Összesen	57 000	Összesen	57 000

Tőke kivonás a vállalkozásból – 8000 Ft-ot átutalunk a szállítóknak

Mérleg

Tárgyi eszközök	10 000	Jegyzett tőke	33 000
Anyagok	22 000	Tőketartalék	2 000
Áruk	12 000	Szállító tartozás	14 000
Elszámolási betétszámla	2 000		
Pénztár	3 000		
Összesen	49 000	Összesen	49 000

Gyakorló példa – egyszerű gazdasági eseményekre

- Egy vállalkozás a kiinduló helyzetben a következő eszközökkel és forrásokkal rendelkezik: tárgyi eszközök 12 000, pénztár 4 000, elszámolási betétszámla 16 000, jegyzett tőke 10 000, tőketartalék 3 000, szállítói tartozás?
 - A következő gazdasági események történnek:
 1. Áruvásárlás készpénzért 2 000 Ft értékben
 2. Jegyzett tőkét csökkentünk 3 000 Ft értékben a tőketartalékkal szemben
 3. Anyagvásárlás későbbi fizetéssel 5 000
 4. Szállítóknak átutalnak 6 000 Ft
- Állítsd össze a kiinduló mérleget, majd mind a négy gazdasági esemény hatását mutasd be!*

Összetett gazdasági események

- Vállalkozói tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó
 - Eredményt javító gazdasági események
 - Eredményt rontó gazdasági események
- Vállalkozói tevékenységhez közvetetten kapcsolódó gazdasági események
 - Bevételekre ható
 - Ráfordításokra ható

Eredményt javító gazdasági események

1. Árbevétel elszámolása – pl. kiszámlázott áru értéke 10 000 Ft (Áfa mentes)

Hatás:

- Vevő növekedés 10 000
- Árbevétel növekedés 10 000

2. Aktivált saját teljesítmény növekedésének elszámolása – pl. saját előállítású szerszám értéke 2000 Ft

Hatás:

- Anyag értéke nő: 2000
- Aktivált saját teljesítmény értéke nő 2000

Eredményt rontó gazdasági események

1. Költségek elszámolása – pl. anyag felhasználás elszámolása

Hatás:

- Anyagköltség nő
- Anyag értéke csökken

2. Aktivált saját teljesítmények csökkenésének elszámolása – késztermék készlet eladása

Hatás:

- Késztermék készlet csökken
- Aktivált saját teljesítmények értéke csökken

Közvetett gazdasági események – bevétel növekedés

- Lehet: egyéb bevétel, pénzügyi műveletek bevétele, rendkívüli bevételek
- Pl. tárgyi eszköz értékesítés bevétele
5000 Ft

Hatása:

- Egyéb bevétel nő 5000
- Elszámolási betétszámla nő 5000

Közvetett gazdasági események – ráfordítás növekedés

- Lehet: egyéb ráfordítás, pénzügyi műveletek ráfordítása, rendkívüli ráfordítások
- Pl. az értékesített tárgyi eszköz könyvszerinti értéke 4000 Ft

Hatása:

Egyéb ráfordítás nő 4000 Ft

Tárgyi eszköz értéke csökken 4000 Ft

Könyvvezetés

- Könyvvezetés alatt azt a tevékenységet értjük, amelynek keretében a gazdasági eseményeket feljegyzik, írásban rögzítik.
- Két részre tagolják:
 - Analitikus könyvelés
 - Szintetikus könyvelés

Analitikus könyvelés

Részletes mennyiségi és értéknyilvántartást jelent. Egy gazdasági esemény vagyoni helyzetre, eredmény alakulására gyakorolt hatása gyakran az analitikus nyilvántartások sorozatán keresztül jut el a beszámolóig. Pl. egyéni bérnyilvántartás, anyagok nyilvántartása fajtánként...

A főkönyvi könyvelés

- Összevont, aggregált nyilvántartást fejez ki. A főkönyvi könyvelésben már csak értéknyilvántartás történik. Ezt a könyvelést ezért értékkönyvelésnek is nevezzük. Gyakori elnevezése a szintetikus könyvelés.

Számviteli bizonylatok

- Minden olyan külső és belső okmány, amelyet a gazdasági események számviteli nyilvántartása céljára készítettek.

Bizonylatok csoportosítása

1. Kiállításának időpontja

- Elsődleges bizonylatok – gazdasági eseménnyel egy időpontban
- Másodlagos bizonylatok – elsődleges bizonylatok feldolgozása során

2. Készítés előállítás módja szerint

- Kézírással
- Automatikus adatrögzítéssel
- Elektronikus okirat

Bizonylatok csoportosítása

3. A származásuk alapján

- Külső bizonylatok
- Belső bizonylatok

4. Bizonylatokon rögzített esemény tartalma szerint:

- Tárgyi eszközök változásait rögzítő
- Készletváltozást dokumentáló
- Házi pénztár mozgásait rögzítő
- Betétszámlák mozgásait rögzítő

Bizonylatok csoportosítása

5. Kezelésük módja szerint

➤ Szigorú számadású

- ✓ Készpénz kezeléshez kapcsolódó
- ✓ Visszaélésre ad lehetőséget
- ✓ Készpénzfizetési számla
- ✓ Értéke magasabb, mint nyomtatványon szereplő érték

➤ Nem szigorú számadású

- ✓ Vállalkozói döntés szerint pl. tárgyi eszköz nyilvántartó kartonok

Bizonylatok kellékei

- **Tartalmi kellékek**
 - **Gazdasági esemény pontos tartalmának leírása**
 - **Mennyiségi, minőségi és értékbeli adatai**
 - **Vállalkozás megnevezése**
 - **Gazdasági esemény időpontja, rögzítése**
- **Formai vagy alaki kellékek**
 - **Bizonylat megnevezése, sorszámának feltüntetése**
 - **Javítási szabályok betartása**
 - **Külső bizonylat esetén a kiállító neve**
 - **Külföldi bizonylatok esetén a magyar fordítás ...**

Bizonylati elv, bizonylati fegyelem

- Bizonylati elv azt a követelményt fejezi ki, hogy minden könyvelési tételnek bizonylaton kell alapulnia.
- Bizonylati fegyelem a könyvelés pontosságára, megbízhatóságára, késedelem mentességére utaló fogalom.

Adótörvényben előírt bizonylatok

- Számla
- Egyszerűsített számla
- Számlával egy tekintet alá eső okirat
- Nyugta – költség elszámolásra nem jogosít

Főkönyvi számla

- A főkönyvi számla olyan kétoldalú kimutatás, amely a gazdasági események folyamatos nyilvántartására szolgál
- Főkönyvi könyvelés: az a tevékenység, amelynek során főkönyvi számlákon a gazdasági események feljegyzik. Röviden könyvelésnek nevezzük.

Főkönyvi számlaváz

T száma, megnevezése K

- **Főkönyvi számla forgalom: az egyik oldal összesített adatai,**
 - T oldal összesítése T forgalom
 - K oldal összesítése K forgalom
- **Főkönyvi számla egyenlege: a T forgalom és K forgalom különbsége, lehet:**
 - T egyenleg, ha T forgalom nagyobb mint a K forgalom
 - K egyenleg, ha K forgalom nagyobb mint T forgalom

Főkönyvi számlák csoportosítása

- Számlatípusok
 - Eszközszámlák
 - Forrásszámlák
 - Költség, ráfordítás számlák
 - Bevétel számlák
- Egyéb számlák
 - Technikai jellegű számlák
 - Helyesbítő számlák

Eszközszámlák főbb jellemzői

- Nyitó egyenlegük a számla T. oldalára kerül
- A növekedéseket a számla T oldalára kell felvezetni
- A csökkenés a számla K. oldalát érinti
- Záró egyenleg a számla K. oldalára kerül
- Általában T. egyenlegük van
- A mérlegben szereplő eszközöket könyveljük eszköz számlákra pl.: pénztár, anyagok, tárgyeszközök

Forrás számlák főbb jellemzői

- Nyitó egyenlegük a számla K. oldalára kerül
- A forrásban bekövetkezett növekedés a számla K oldalára kerül
- A forrásban bekövetkezett csökkenés a számla T oldalára kerül
- Általában K egyenlegük van
- A zárás a számla T oldalára kerül
- Ilyen például: a jegyzett tőke, a tőketartalék, a szállítók

Költség, ráfordítás számlák sajátosságai

- Nyitó és záró egyenlege nem lehet
- Költség és ráfordítás felmerülés, növekedés a T oldalra kerül
- A költség és ráfordítás csökkenés, megszűnés a számla K oldalát érinti
- December 31-ei dátummal a mérlegszerinti eredmény számlán jelentkezik a hatásuk
- Ilyen pl.: anyagköltség, egyéb ráfordítás, pénzügyi műveletek ráfordítása, bérköltség

Bevétel számlák sajátosságai

- Növekedés a számla K oldalán jelenik meg
- A csökkenés a számla K oldalán jelenik meg
- Nyitó és záró egyenlege nem lehet
- December 31-ei dátummal a mérlegszerinti eredmény számlán jelentkezik a hatásuk
- Általában K egyenlegük van
- Ilyen pl.: Értékesítés nettó árbevétele, egyéb bevételek, pénzügyi műveletek bevételei

- **Technikai jellegű számlák:** a könyvelés során egyszerűsítik elszámolást, könnyebben kimutatható a bonyolult műveletek eredményre gyakorolt hatása – pl.: értékpapír elszámolási számla
- **Helyesbítő számlák:** az egyes eszköz illetve forrás csoportok helyes értékét segítenek meghatározni, pl.: tárgyeszközök értékcsökkenése, készletek értékvesztése

Könyvelés főkönyvi számlákon

- Egy vállalkozás nyitómérlegével kapcsolatban a következő adatokat ismerjük: áruk 3000, vevők 1500, bankbetét 4000, jegyzett tőke 6000, rövid lejáratú hitelek 2500.

Gazdasági események: minden gazdasági esemény egy számla tartozik és egy másik számla követel oldalára kerül

1. Nyitás könyvelése
2. Készpénzfelvétel bankszámláról 2000

Könyvelés főkönyvi számlákon

3. Anyag vásárlás készpénzért 1000 + 25% Áfa
4. Beruházási és fejlesztési hitelt vesz fel a cég, értéke 3000
5. A munkavállalók bérköltése 400
6. A bérek Tb járuléka 180
7. Munkavállalóknak átutaljuk a bért

Készítsd el a főkönyvi kivonatot!

/Ha nem jársz órára, akkor 214-240 oldalt oda-vissza tanuld meg/

Főkönyvi kivonat

- A megnyitott, elővezetett főkönyvi számlák adatállományáról készített összesítő kimutatás. Az időszak során megnyitott elővezetett valamennyi főkönyvi számla adatállományát tartalmazza.
- Szerkezete:

Főkönyvi számla		Főösszeg – forgalom		Egyenleg	
Szám a	Megnevezése	T	K	T	K